

شبکه‌های بهداشت و درمان دانشگاه (اسلامشهر، ری و جنوب) در سال ۱۳۸۹

مراکز بهداشتی‌درمانی تحت نظارت دانشگاه علوم پزشکی تهران در محدوده سه شبکه بهداشت و درمان شهرستانهای اسلامشهر و ری و نیز مرکز بهداشت و درمان جنوب تهران قرار دارند که خدمات مختلفی مانند دندانپزشکی، واکسیناسیون، مشاوره بهداشت مادران و نوزادان، بهداشت باروری و... توسط این شبکه‌ها و مراکز وابسته به آنها ارائه می‌شود.

در طول سال ۱۳۸۹ خدمات ویزیت پزشک عمومی، دندانپزشک (عمومی) و خدمات مامایی در تمامی مراکز بهداشتی‌درمانی شهری و روستایی، خدمات متخصص زنان و زایمان صرفاً در مراکز شهری شبکه‌های ری و جنوب و خدمات متخصص اطفال و متخصص پوست و مو تنها در مراکز شهری شبکه ری ارائه می‌شده است. در سال ۱۳۸۹ مجموعاً ۵۷ مرکز بهداشتی‌درمانی شهری، ۱۴ مرکز بهداشتی‌درمانی روستایی و ۴۴ خانه بهداشت تحت نظارت شبکه‌های بهداشت و درمان دانشگاه فعال بوده و ارائه خدمت می‌کرده‌اند که یک مرکز به صورت شبانه‌روزی فعالیت داشته است.

بر اساس آمار اعلام شده از سوی سه شبکه بهداشت، در سال ۱۳۸۹ جمعیت ساکن در مناطق تحت پوشش این سه شبکه (شامل مناطق شهری و ۷۹ روستا) ۷۲۰۱۷ نفر بوده است.

در سال ۱۳۸۹ مراجعین سرپایی (پزشک و پیراپزشک) مراکز بهداشتی‌درمانی تحت نظارت سه شبکه بهداشت کلاً ۱۱۹۶۶۷۰ نفر بوده که این رقم در قیاس با جمعیت ۱۱۳۹۹۳۸ نفری مراجعین سرپایی مراکز بهداشتی در سال ۱۳۸۸ افزایشی به میزان ۵/۰٪ را نشان می‌دهد. بیشترین مراجعین در سال ۱۳۸۹ به ترتیب مربوط به پزشک عمومی با ۵۷۵۳۶۴ نفر و ماما با ۵۱۹۲۳۷ نفر و کمترین مراجعین مربوط به متخصص پوست و مو با ۲۶۵۷ نفر بوده است. در ادامه این بخش بر پایه اطلاعات فرم ۱۱۲ (از مجموعه فرمهای نظام نوین آماری) که به صورت ماهیانه از شبکه‌های بهداشت جمع‌آوری می‌گردند جزئیات بیشتری از تعداد مراجعین سرپایی (پزشک و پیراپزشک) به مراکز بهداشتی‌درمانی تحت نظارت دانشگاه در سال ۱۳۸۹ ارائه می‌شود.

تعاریف:

- ◀ خانه بهداشت: واحدی در روستا است که غالباً چند روستای دیگر (روستای قمر) را نیز پوشش می‌دهد. جمعیت تحت پوشش هر خانه بهداشت با دو بهورز (زن و مرد) حدود ۲۰۰۰ نفر است. بهورزان زن و مرد کارکنان خانه بهداشت هستند که بومی بودن آنها (اسکان در روستای اصلی یا روستاهای قمر) از شرایط ضروری است.
 - ◀ مرکز بهداشتی‌درمانی روستایی: این مرکز بهداشتی‌درمانی مستقر در روستا است که خانه بهداشت آن روستا و غالباً چند خانه بهداشت از روستاهای همجوار را تحت نظارت خود دارد. جمعیت تحت پوشش یک مرکز حدود ۹۰۰۰ نفر است و در آن پزشک عمومی، کاردان یا کارشناس بهداشتی و در صورت فعال نبودن بخش خصوصی، تکنسین آزمایشگاه و دارویی، بهیار با کمک کادر اداری زیر نظر پزشک فعالیت می‌کنند. وظیفه اصلی این مراکز، پشتیبانی از خانه‌های بهداشت، نظارت بر کار آنها و قبول ارجاعات و برقراری ارتباط مناسب با سطوح بالاتر است.
 - تبصره: در صورت نزدیکی خانه بهداشت به منطقه شهری ممکن است آن خانه بهداشت تحت پوشش مرکز بهداشتی‌درمانی شهری قرار گیرد که در این شرایط به آن مرکز، مرکز شهری روستایی گفته می‌شود.
 - ◀ پایگاه بهداشت: واحدی مستقر در مناطق روستایی با بیش از ۶۰۰۰ نفر جمعیت و کلیه مناطق شهری است که جمعیتی حدود ۱۲۵۰۰ نفر را پوشش می‌دهد و پرسنل آن شامل ماما، کاردان بهداشتی زن، کاردان بهداشتی مرد و خدمتگذار است.
- مرکز بهداشتی‌درمانی شهری: واحدی مستقر در مناطق شهری است که پایگاه‌های بهداشت را در پوشش خود دارد.

مراکز بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۸۹

جدول (۱-۵) تعداد مراکز بهداشتی درمانی (مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی، خانه‌ها و پایگاه‌های بهداشت) تحت نظارت دانشگاه علوم پزشکی تهران را برای سال ۱۳۸۹ به تفکیک سه شبکه بهداشت و درمان جنوب تهران، اسلام‌شهر و ری نشان می‌دهد. همچنین این جدول تعداد روستاها و جمعیت تحت پوشش هر یک از شبکه‌های بهداشت دانشگاه را نیز در سال ۱۳۸۹ بیان می‌دارد. توجه به این نکته لازم است که با تبدیل یکی از خانه‌های بهداشت روستایی شبکه (مرکز) بهداشت جنوب به مرکز بهداشتی درمانی روستایی، این شبکه نیز در سال ۱۳۸۹ بر خلاف سالهای قبل آن دارای مرکز بهداشت روستایی است.

جدول ۱-۵- مراکز بهداشتی درمانی شبکه‌های بهداشت و درمان دانشگاه در سال ۱۳۸۹

خانه‌های بهداشت	روستاها تحت پوشش		مراکز تحت نظارت دانشگاه							نوع طبقه‌بندی شبکه بهداشت		
	تعداد	جمعیت	جمع	زمان کار			نحوه اداره		وضعیت جغرافیایی		شهری	روستایی
				شبانه‌روزی	دو شیفت	یک شیفت	غیرمستقل	مستقل*				
۱۶	۲۴۸۷۸	۲۱	۱۷	۱	۰	۱۶	۰	۱۷	۶	۱۱	اسلام‌شهر	
۲۵	۳۶۲۶۸	۳۶	۲۳	۱	۰	۲۲	۲۳	۰	۷	۱۶	ری	
۳	۱۰۸۷۱	۲۲	۳۱	۰	۰	۳۱	۳۱	۰	۱	۳۰	جنوب	
۴۴	۷۲۰۱۷	۷۹	۷۱	۲	۰	۶۹	۵۴	۱۷	۱۴	۵۷	کل	

* واحد مستقل، واحدی است که در محل مربوط به خود و با مدیریت مستقل فعالیت می‌نماید و واحد غیرمستقل واحدی است که در پوشش مرکز دیگری که فضای یا امکانات و یا مدیریت دیگری آن را سرپرستی می‌کند فعالیت می‌نماید.

آمار مراجعین سرپایی مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی

جدول (۲-۵) کل مراجعین سرپایی به شبکه‌ها در سال ۱۳۸۹ را بر حسب ارائه‌دهنده خدمت به آنها در سال ۱۳۸۹ و جدول (۳-۵) آنها را به تفکیک مراکز شهری و روستایی ارائه می‌نماید. تعداد مراجعین مراکز شهری از ۹۶۹۳۹۵ نفر در سال ۱۳۸۸ به ۱۰۲۴۶۷۸ نفر در سال ۱۳۸۹ و تعداد مراجعین مراکز روستایی از ۱۷۰۵۴۳ نفر در سال ۱۳۸۸ به ۱۷۱۹۹۲ نفر در سال ۱۳۸۹ رسیده که بر این اساس، رشد مراجعین در مراکز شهری و روستایی در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۵/۷٪ و ۰/۸٪ بوده است.

جدول ۲-۵- تعداد مراجعین سرپایی مراکز بهداشتی درمانی

سال ۱۳۸۹	سال ۱۳۸۸	ارائه‌دهنده خدمت
۵۷۵۳۶۴	۵۱۶۱۹۲	پزشک عمومی
۹۰۹۳۵	۹۳۷۵۰	دندانپزشک (عمومی)
۴۳۰۱	۶۵۴۲	متخصص اطفال
۴۱۷۶	۶۱۱۱	متخصص زنان و زایمان*
۲۶۵۷	۲۹۱۳	متخصص پوست و مو
۵۱۹۲۳۷	۵۱۴۴۳۰	ماما
۱۱۹۶۶۷۰	۱۱۳۹۹۳۸	کل

*: این خدمات صرفاً در مراکز شهری شبکه بهداشت ری ارائه شده‌اند.

*: این خدمات صرفاً در مراکز شهری شبکه‌های بهداشت ری و جنوب ارائه شده‌اند.